

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

11.10.2023. Nr. 1-8/29

**Saeimas Aizsardzības, iekšlietu
un korupcijas novēršanas komisija**
aizsardzibas.komisija@saeima.lv

*Par likumprojektu “Par Covid-19 infekcijas izplatības
pārvaldības likuma atzīšanu par spēku zaudējušu” (Nr.340/Lp14)*

Saeima 2023.gada 28.septembrī pirmajā lasījumā pieņēma likumprojektu “Par Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma atzīšanu par spēku zaudējušu” (Nr.340/Lp14) (turpmāk – Likumprojekts), nosakot priekšlikumu iesniegšanas termiņu līdz 2023.gada 12.oktobrim.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 11.panta 1. un 4.punktu, 12.panta 8.punktu un Saeimas kārtības ruļļa 95.panta pirmās daļas 8.punktu, tiesībsargs lūdz Saeimu pieņemt un izvērtēt tiesībsarga priekšlikumus Likumprojektā.

1. Svītrot Likumprojekta Pārejas noteikumu 1.punktā aiz vārdiem “38. panta” vārdu “pirmā”.
2. Papildināt Likumprojekta Pārejas noteikumu 8.punktu pēc vārda “turpina” ar vārdiem “attiecīgajā instance”.

1.1. Likumprojekts paredz atzīt par spēku zaudējušu Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumu, vienlaikus Pārejas noteikumu 1.punktā nosakot, ka “*Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.¹ panta otrā daļa, 10.², 10.³, 18.¹, 20., 36. pants, 38. panta pirmā, otrā, trešā un ceturtā daļa, 42. un 49.⁷ pants ir piemērojams līdz 2023. gada 31. decembrim*”.

Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 38.panta pirmā daļa nosaka: “*Epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka rīkojumu uz laiku var tikt ierobežota ieslodzījuma vietu apmeklēšana un likumā noteiktās ieslodzīto tiesības.*”

No Likumprojekta anotācijas izriet, ka atstājot Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 38.panta pirmo daļu spēkā līdz 2023.gada 31.decembrim, mērķis ir saglabāt normas, kas ļautu Ieslodzījuma vietu pārvaldei efektīvi pārvaldīt krīzes situācijas, kuras var rasties epidemioloģisko risku gadījumos. Tiesībsarga ieskatā minētā norma ir pārlietu plaša un vispārīga. Proti, kaut arī epidemioloģiskās drošības draudi saistībā ar

Covid-19 infekcijas izplatību ir būtiski mazinājušies, tomēr minētā norma ir piemērojama jebkurā brīdī, tādējādi dodot nesamērīgi plašas pilnvaras valsts amatpersonai, kas var radīt būtisku risku nepamatotiem cilvēktiesību ierobežojumiem. Vienlaikus atzīmējams, ka Likumprojekta anotācijā ir uzsvērts, ka ieslodzījuma vietās dažādas infekciju slimības izplatās savādāk kā pārējā sabiedrībā vides īpatnību dēļ, un jebkura epidēmija var skart lielāku ieslodzīto īpatsvaru, kas saistīts ar šīs personu grupas slikto veselības stāvokli (atkarības, ielaistas un hroniskas slimības u.c.). Lai arī minētais nav apstrīdams, tomēr vēlos atzīmēt, ka personas ar būtiskiem un pat smagiem veselības traucējumiem atrodas arī institūcijās sabiedrībā, piemēram, sociālās aprūpes centros, slimnīcās, kur arī slēgtās vides apstākļos ir liels risks jebkādas infekcijas, tostarp Covid-19 straujai izplatībai. Līdz ar to nav pamata īpaši izcelt ieslodzīto grupu, nosakot vispārīgu, neprecīzu iespējamo iestādes rīcību situācijā, kad sabiedrībā kopumā ir mazinājies Covid-19 infekcijas radītais apdraudējums. Jebkādiem ierobežojumiem ir jābūt likumā precīzi noteiktiem, samērīgiem un atbilstoši faktiskajai situācijai.

Vienlaikus atzīmējams, ka situācijās, kad ieslodzījuma vietās ir konstatēta saslimšana ar Covid-19 infekciju, ieslodzījuma vietām būs iespējams pārvaldīt šīs situācijas, izmantojot Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 42.pantu, ko atbilstoši šim Likumprojektam ir plānots atstāt par piemērojamu līdz 2023.gada 31.decembrim. Proti, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 42.pants paredz: *“Ieslodzīto, kas atzīts par kontaktpersonu, un ieslodzīto, kam konstatēta Covid-19 infekcija vai ir aizdomas par inficēšanos, izviesto atsevišķi no pārējiem ieslodzītajiem uz laiku līdz 14 dienām. Šajā laikā ieslodzītais atrodas ārstniecības personu uzraudzībā, ar viņu neveic kriminālprocesuālās darbības, ieslodzīto nekonvojē pēc procesa virzītāju pieprasījuma, tai skaitā uz tiesas sēdēm, neiesaista resocializācijas pasākumos, viņam nenodrošina īslaicīgās un ilgstošās satikšanās, tiesības uzņemt pie sevis viesus, kā arī tiesības uz telefonzvaniem, videosaziņu, tiesības īslaicīgi atstāt brīvības atņemšanas iestādi un laulību reģistrāciju. Ja noteiktā ieslodzījuma vietā vai visā ieslodzījuma vietu sistēmā tiek izsludināta karantīna, uz visiem attiecīgās vietas ieslodzītajiem sākotnēji attiecas šā panta pirmajā daļā noteiktie ierobežojumi. Karantīnas laikā Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks regulāri pārskata ieslodzītajiem noteiktos ierobežojumus.”*

Tādējādi, minētajā pantā ir precīzi noteikti pieļaujamie tiesību ierobežojumi, tiem ieslodzītajiem, kuri ir saslimuši ar Covid-19 infekciju, ir kontaktpersonas, kā arī attiecinot šos tiesību ierobežojumus uz situācijām, kad kādā no ieslodzījuma vietām vai visā ieslodzījuma vietu sistēmā ir izsludināta karantīna. Proti, ir paredzēta konkrēta un precīza iestādes rīcība situācijās, kad ieslodzījuma vietā(-ās) izplatās Covid-19 infekcija un kuras izplatība ir ierobežojama, ieviešot karantīnas pasākumus un attiecīgus tiesību ierobežojumus, kas izriet no epidemioloģiskā apdraudējuma.

Ņemot vērā minēto, tiesībsarga ieskatā nav saskatāms pamatojums un mērķis Likumprojekta Pārejas noteikumu 1.punktā noteiktajam, ka Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 38.panta pirmā daļa ir piemērojama līdz 2023.gada 31.decembrim.

2.1. Likumprojekta Pārejas noteikumu 8.punkts paredz, ka *“tiesa lietas, kuru izskatīšana uzsākta līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim, turpina izskatīt atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kas bija noteikts Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā”*.

Tiesībsargs, iepazīstoties ar piedāvātā punkta redakciju, kā arī anotācijā sniegto pamatojumu, negūst pārliecību par minētās normas tvērumu un attiecināmību uz tiesā izskatāmām lietām. Proti, tiesībsarga ieskatā, Likumprojekta Pārejas noteikumu 8.punkts

var būt tulkojams tādējādi, ka tiesa lietas turpinās izskatīt atbilstoši Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā noteiktajam tiesiskajam regulējumam visās tiesu instancēs, kurā konkrētā lieta nonāks. Līdz ar to, tas attiektos ne tikai uz, piemēram, pirmās instances tiesu, kurā lietā šobrīd tiek iztiesāta, bet arī uz apelācijas un kasācijas instances tiesu. Gadījumā, ja šāds bija normas mērķis, tas nebūtu uzskatāms par samērīgu, jo Tieslietu ministrijas anotācijā norādītie apstākļi (novērst nepabeigto lietu izskatīšanu no jauna; starptautiskais aspekts un paziņošanas termiņš) būtu attiecināmi uz konkrētajā tiesu instancē izskatāmo lietu, bet nevis uz turpmāko tiesvedību gaitu citās tiesu instancēs. Turpmākajai tiesvedībai būtu jāturpinās atbilstoši attiecīgajam procesuālajam regulējumam, kas regulē konkrētās tiesiskās attiecības.

Savukārt gadījumā, ja minētās normas tvērumu bija paredzēts attiecināt tikai uz konkrēto tiesu instanci, kurā tiesa izskata lietu, jāatzīmē, ka Satversmes tiesa jau konsekventi ir atzinusi, ka Latvijas Republikas Satversmes 90.pantā citstarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai¹. Tiesībsargs uzskata, ka Likumprojekta Pārejas noteikumu 8.punkts šobrīd nav izteikts pietiekami skaidrs, līdz ar to būtu vēlams precizēt šo tiesību normu vai arī pilnveidot Likumprojekta anotāciju šajā sadaļā.

Ar cieņu
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne

¹ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2006.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2006-12-01 16.punktu un 2011.gada 30.marta sprieduma lietā Nr.2010-60-01 15.2.punktu.